

مقالات دومین همایش ملی آسیب‌های اجتماعی در ایران، ۱۳۹۱

با همکاری:

شورای اجتماعی وزارت کشور، شورای اسلامی شهر تهران، معاونت امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران، دانشگاه علوم بهزیستی و توان‌بخشی، مؤسسه تحقیقات تعاون دانشگاه تهران، مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی دانشگاه تهران، مرکز پژوهش‌های گردشگری دانشگاه تهران، دفتر پژوهش‌های رادیو، فرهنگستان علوم، مؤسسه تصویر شهر (سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران)، شرکت صنعتی هواپار، انتشارات مبتکران، انجمن اقتصاد اسلامی ایران، انجمن جامعه‌شناسی، آموزش و پرورش ایران، مؤسسه پژوهشی توسعه رایمند

جلد سوم:

اعتیاد به مواد مخدر و خودکشی

انجمن جامعه‌شناسی ایران

و

شورای اجتماعی کشور

فهرست

- ۹ دیباچه نوشته میرطاهر موسوی
- ۱۳ مقدمه نوشته سیدمرتضی میرباقری
- بررسی عوامل مرتبط با افکار خودکشی در زنان سرپرست خانوار تحت پوشش سازمان بهزیستی شهر کرمان در سال ۱۳۸۹ نوشته اعظم پورخاتون ۱۵
- شیوع‌شناسی آسیب‌های اجتماعی: روش‌های شیوع‌شناسی اعتیاد نوشته علیرضا تاجداری ۴۷
- بررسی رابطه سبک‌های فرزندپروری والدین و عملکرد خانواده با استعداد مصرف مواد در دانشجویان نوشته کمال حمه موادی، نادر کریمیان، رضا بیگی ۷۱
- بررسی جنبه‌های اجتماعی ایده‌پردازی خودکشی (مورد مطالعه: دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز در سال ۱۳۸۹)
- ۸۹ نوشته آرش حیدری، علی هواسی، سعید بختیارپور
- بررسی وضعیت و علل خودکشی طی یک دوره پنج‌ساله در شهرستان ایزه نوشته کیامرث شهولی، سلطانمراد رضایی‌فر ۱۱۱
- پیش‌بینی میزان افکار خودکشی با توجه به شیوه‌های فرزندپروری در دانش‌آموزان نوشته یونس فاتحی، فرزاد پورغلامی، مریم آذرافروز ۱۲۷
- بررسی علل قطع درمان با متادون در مراجعان به مرکز مطالعات ملی اعتیاد نوشته زهره کریمی طلابری، مرتضی خواجوی نوری، حسن رفیعی ۱۴۱

وضعیت مبهم سرمایه و اعتماد اجتماعی در دوره‌های طولانی، فقدان یا ضعف عرصه عمومی، نگاه آمرانه و عمودی به مقوله تغییرات اجتماعی و لاجرم آسیب‌ها و راه‌حل‌های آن، استحاله عرصه عمومی و بلعیده شدن آن توسط عرصه سیاسی، نبود تعادل میان خرده‌نظام‌های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی، نگاه مکانیکی و غیرعلمی به مسئله تغییرات اجتماعی و درک نادرست از این نکته که این تغییرات از درون هنجارهای اجتماعی می‌جوشند و بایستی در قالب عرصه عمومی محقق شوند، نه صرفاً بخشنامه‌های اداری و دستورالعمل‌های دولتی (!)، شاهد گسترش بی‌رویه آسیب‌ها و ناهنجاری‌های اجتماعی‌ای هستیم که انباشت، پیچیدگی و چندلایه شدن آن‌ها تهدیدی قابل توجه است که باید بدان پرداخته شود.

نکته قابل تأمل این‌که در توجه به آسیب‌ها و دستیابی به راهکارهای کاهش و کنترل آن «علم آسیب‌شناسی» خود دچار آسیب شده است! نگاه سیاسی، رویکرد ایدئولوژیک، روزمره‌شدن، کوچک‌نمایی و بزرگ‌نمایی تفسیر و تحلیل آسیب‌ها بدون یک دستگاه نظری کارآمد و متناسب بنا جامعه از جمله دغدغه‌های امروزین این حوزه است.

نگران‌کننده‌تر این‌که، با وجود انباشت آسیب‌ها در جامعه و شکل‌گیری نوعی «شورش سفید» (که همان تنوع، تراکم و پیچیدگی و چندلایه شدن انحراف‌ها و پیدایش «مرحله بحران اجتماعی» است) و علی‌رغم تلاش‌های صورت‌پذیرفته، دست‌مان از حیث تدوین «اطلس آسیب‌های اجتماعی» مبتنی بر یافته‌های دقیق علمی و آماری (که به‌عنوان ابزاری بسیار مؤثر در اختیار سیاست‌گذاران، برنامه‌ریزان و مدیران اجرایی کشور در همه سطوح قرار گیرد) خالی است.

با این گفتار موجز، مناسب است جایگاه برگزاری دومین همایش ملی آسیب‌های اجتماعی در ایران مطرح شود.

نخستین همایش ملی آسیب‌های اجتماعی را انجمن جامعه‌شناسی ایران با همت والا و ستودنی استاد ارجمند، شادروان دکتر محمد عبداللهی، ریاست وقت انجمن، در سال ۱۳۸۱ برگزار کرد و مجموعه مقالات همایش نیز متعاقباً در شش جلد منتشر شد که از جمله منابع ارزشمند علمی و پژوهشی برای اساتید، دانشجویان و پژوهش‌گران این حوزه بوده است.

تمهید مقدمات برگزاری دومین همایش ملی آسیب‌های اجتماعی نیز از

سال ۱۳۹۰ صورت گرفت تا اولاً تکرار این واقعه علمی باشد و به‌عنوان سنتی ماندگار و منظم تکرار شود و تغییرات رخ داده در جامعه با نگاه علمی و موشکافانه محققان رصد و چاره‌اندیشی شود؛ ثانیاً پاسداشتی باشد از مقام علمی استاد دکتر محمد عبداللهی.

از این رو، محورهای برگزاری دومین همایش برای اخذ مقالات به شرح زیر اعلام شد:

- دستاوردهای نظری بومی درباره آسیب‌های اجتماعی؛
- سبب‌شناسی آسیب‌های اجتماعی؛
- وضعیت موجود آسیب‌های اجتماعی، آثار و پیامدهای آن؛
- روند تغییرات و تحولات آسیب‌های اجتماعی در دهه اخیر و دورنمای آن؛
- سیاست‌ها، برنامه‌ها و نظام مدیریت آسیب‌های اجتماعی؛
- راه‌های پیشگیری، مداخله، کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی

خوشبختانه، استقبال چشمگیر اساتید، دانشجویان و پژوهش‌گران از این فراخوان موجب دلگرمی بود و بیش از ۶۵۰ چکیده مقاله در دبیرخانه همایش دریافت شد.

از جمله نکات حائز اهمیت در دریافت چکیده‌ها و مقالات، حضور و نقش فعال پژوهش‌گران جوان و دانشجویان عزیز در مقاطع تحصیلات تکمیلی است که توانسته‌اند با ارائه تحلیل‌ها و یافته‌های مناسب حدود ۴۰ درصد از تعداد کل چکیده‌ها را به صورت مستقل و ۲۰ درصد را هم با مشارکت اساتید محترم به خود اختصاص دهند و در این فرصت، لازم می‌دانم از اساتید و پژوهش‌گران و دانشجویان به‌خاطر ارسال چکیده و مشروح مقاله‌های ارزشمند سپاس‌گزاری کنم و تلاش ایشان را ارج نهم.

فرایند ارزیابی چکیده‌ها را هیئت داوران با دقت انجام داد و در نهایت ۴۷۰ چکیده مقاله در قالب ۲۱ فصل به صورت کتاب چکیده مقالات در زمستان ۱۳۹۰ به طبع رسید.

زمان برگزاری همایش در مرحله نخست، روزهای دوم و سوم اسفندماه سال ۱۳۹۰ پیش‌بینی شده بود که به دلایلی نامعلوم محقق نگردید و هرچند در روزهای هشتم و نهم خرداد ۱۳۹۱ مقدمات و امکانات این مهم مهیا شد و هماهنگی‌های اداری و قانونی انجام پذیرفت، باز به دلایل اعلام‌نشده برگزاری